

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka XXXI.

Vydána dne 16. března 1920.

Obsah: (Čís. 142.—150.) 142. Zákon o požitcích válečných poškozenců. — 143. Zákon o účasti zaměstnanců při hornictví na správě dolův a jejich podílu na čistém zisku. — 144. Zákon o závodních a revírních radách při hornictví. — 145. Zákon, jímž se ustanovují hornické rozhodčí soudy. — 146. Nařízení, jímž se mění dosavadní předpisy o uvolnění zadržených výplat ze smluv pojišťovacích. — 147. Nařízení, kterým se vydává organizační statut vysoké školy zemědělské v Brně. — 148. Nařízení o změně předpisův o tarifních vyhláškách pro železnice a vodní cesty v přivtěleném území dle zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 76 Sb. z. a n. — 149. Vyhláška o celních úřadech v obvodu zemského finančního ředitelství v Brně a jejich pravomoci. — 150. Nařízení o opatření strojených lnoživ.

Čís. 142.

Zákon ze dne 20. února 1920

o požitcích válečných poškozenců.

I. Osoby, které mají nárok na požitky.

§ 1.

Váleční poškozenci světové války (§ 1 zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n.) mají nárok na požitky z pokladny státní podle ustanovení tohoto zákona.

Podmínkou nároku na důchod je státní občanství v Československé republice.

§ 2.

Nárok na požitky přísluší válečnému poškozenci, jehož roční příjem není větší nežli Kč 4000—; je-li však vyšší jeho příjem menší, nežli součet 4000 Kč a důchodu (§ 6), jenž by válečnému poškozenci jinak příslušel, jest mu přiznán důchod v částce, doplňující tento součet.

Do příjmu se započítává příjem všech osob, k jejichž výživě válečný poškozenec podle zákona jest povinen přispívat a jež s ním bydlí ve společné domácnosti.

Příjem válečného poškozence a osob, uvedených v odst. 2., plynoucí z činnosti hospodářsky nesamostatné, započítává se pouze polovičkou.

§ 3.

Žijí-li s válečnými poškozenci ve společné domácnosti osoby, k jejichž výživě válečný poškozenec podle zákona jest povinen přispívat a skutečně přispívá, zvyšuje se částka, uvedená v § 2, o 10% za každou jednotlivou takovou osobu, nejvýše však o Kč 2000 ročně.

§ 4.

Válečný poškozenec, jemuž byly uděleny licence (koncese) ku provozování biografu, místo

tržní loterie, trafika nebo podnik, jenž nařízením ministra sociální péče bude prohlášen za rovnocenný, má nárok na důchod pouze tenkrát a potud, když a pokud příjem z těchto podniků nepřevyšuje důchodu, jenž by mu podle tohoto zákona příslušel. Totéž platí obdobně o příjmu z výslužných anebo zaopatřovacích požitků, příslušejících válečnému poškozenci od státu, země, kraje, obce nebo veřejného fondu, nabyli-li válečný poškozenec těchto požitků před nebo se vznikem nároku na důchod podle tohoto zákona.

Válečný poškozenec, jenž byl přijat do služeb státu, země, kraje, obce nebo veřejného fondu, nebo nějakého jejich podniku, jakož i do služeb soukromých drah za těchto pracovních podmínek, za jakých jsou přijímáni jiní zaměstnanci téže kategorie služební, má po dobu, po kterou má požitky z tohoto služebního poměru, nárok jenom, je-li aspoň z 50% neschopen k výdělku; v tomto případě přísluší mu polovice důchodu, jenž by mu jinak podle tohoto zákona příslušel. Při tom platí o příjmu z tohoto služebního poměru obdobně ustanovení § 2. odst. 3., tohoto zákona.

§ 5.

Ve prospěch válečných poškozenců úplně osleplých nebo úplně neschopných výdělku a odkázaných na pomoc třetích osob, může ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem financí povolit v jednotlivých případech výjimky z ustanovení §§ 2 a 4.

II. Požitky.

§ 6.

Požitky jsou:

- a) důchod invalidní;
- b) důchod vdovský;
- c) důchod sirotčí;
- d) důchod předkův.

a) Důchod invalidní.

§ 7.

Invalida (§ 1, lit. a) zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., jehož výdělečná schopnost byla snížena aspoň o 85%, má nárok na plný důchod invalidní, jenž činí Kč 1800.— ročně.

§ 8.

Při menší ztrátě výdělečné schopnosti vzniká invalidovi nárok na částečný důchod invalidní, odpovídající ztrátě výdělečné schopnosti odstupňované 10%, a to tak, že při snížení výdělečné schopnosti aspoň o 75%, ale méně než 85%, vzniká nárok na 80% plného důchodu invalidního, při snížení výdělečné schopnosti aspoň o 65%, ale méně než 75%, na 70% plného důchodu invalidního a tak dále sestupně vždy o 10% až při snížení výdělečné schopnosti aspoň o 20%, ale méně než 25% vzniká nárok na 20% plného důchodu invalidního. Ztráta výdělečné schopnosti nedosahující 20% nezakládá nároku na důchod invalidní.

§ 9.

Invalidům, kteří jsou tak bezmocní, že potřebují stále péče cizí, může ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem financí zvýšiti základní invalidní důchod až o 50%, v případech zvláštního ohledu nutných, zejména při invalidech úplně osleplých, až o 100%.

§ 10.

Invalidovi přísluší příplatek 10% k základnímu důchodu (§§ 7 a 8) za každé nezaopatřené dítě do 16 let, pokud invalida pečuje o jeho výživu. Jde-li o dítě, které pro chorobu duševní nebo tělesnou není schopno se živiti, přísluší tento příplatek i přes 16. rok, nejdéle však do 21 let.

Provdání dcery jest považováti za zaopatření její.

§ 11.

Onemocní-li invalida následkem události, zakládající nárok na důchod invalidní, může vyžadovati, aby mu na státní náklad byly poskytnuty lékařská pomoc a léky; místo toho může býti odevzdán k léčení na státní náklad do léčebného ústavu.

Po dobu ošetřování v léčebném ústavě odpovídá nárok na důchod invalidní, rodině invalidově přísluší však polovice jeho důchodu. Totéž právo vzniká rodině invalidově, je-li invalida umístěn na státní náklad v nějakém ústavě ke školení.

Žije-li invalida ve společné domácnosti s manželkou a dětmi, přísluší nárok ten manželce.

Je-li manželka od muže odloučena nebo není-li již na živu, dlužno přiznati nárok dětem, z nichž invalida žije ve společné domácnosti.

Je-li invalida odloučen od manželky a dětí, které sdílejí domácnost s matkou, připadá nárok manželce až do výše alimentárního příspěvku manželova.

Manželka od invalidy z vlastní viny odloučená nároku nemá.

Manželce jest na roveň postavena družka za předpokladů § 15 tohoto zákona.

§ 12.

Byl-li invalida v době onemocnění (§ 11) pojištěn pro případ nemoci, a dostalo-li se mu od nemocenské pokladny, jejímž byl členem, dávek podle zákona o pojištění dělníků pro případ nemoci, nebo podle stanov pokladny, může nemocenská pokladna vyžadovati na státu náhradu nákladů takto vzniklých, bylo-li onemocnění hlášeno nemocenské pokladně ve třech letech po vyhlášení tohoto zákona.

b) Důchod vdovský.

§ 13.

Důchod vdovský přísluší vdově po padlém anebo zemřelém manželu, u něhož jsou splněny podmínky § 1, lit. a) zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., a za těchže podmínek manželce manžela nezvěstného a vdově po invalidovi, nebylo-li zjištěno, že smrt jeho nastala z jiného důvodu, nežli jest naznačen v uvedeném ustanovení zákonném, a byl-li sňatek uzavřen před událostí, zakládající nárok na důchod invalidní.

§ 14.

Nárok na důchod vdovský přísluší však i vdově, která později ve svazek manželský vstoupila:

a) byl-li v té době invalida aspoň z 80% neschopen výdělku,

b) vstoupil-li invalida ve svazek manželský před dokonáním 30. rokem, anebo v pěti letech po zjištění invalidity, a

c) trvalo-li manželství aspoň jeden rok, anebo bylo-li dříve přerušeno náhodnou smrtí manželovou.

Ministr sociální péče se zmocňuje, aby v dohodě s ministrem financí také v jiných případech hodných uznání přiznal vdově nárok na vdovský důchod.

§ 15.

Nárok na vdovský důchod má — není-li tu vdovy — i družka, žila-li s mužem (§ 13) aspoň jeden rok nepřetržitě, nežli nastala událost, zakládající nárok, anebo nežli muž nastoupil službu vojenskou. Z více družek má nárok na důchod jen poslední.

§ 16.

Ministr sociální péče může nařízením odstupňovati důchod vdovský podle výdělečné schopnosti vdoviny podle obdoby §§ 8 a 9 tohoto zákona.

§ 17.

Plný vdovský důchod činí Kč 600 ročně.

Vdově, jež je zcela neschopna k výdělku, nebo překročila 55. rok věku svého, přísluší příspěvek Kč 120 ročně.

§ 18.

Nežila-li vdova s manželem v době jeho úmrtí ve společné domácnosti, nesmí důchod vdovský převyšovati částky, kterou manžel byl by povinen přispívat na její výživu.

§ 19.

Provádá-li se vdova nebo družka, požívající důchodu vdovského, pozbývá tohoto důchodu, obdrží však odbytné v trojnásobné výši ročního důchodu.

Vdově čítající 50 let vzniká nárok na odbytné teprve jeden rok po novém sňatku, žije-li v této době ještě s druhým manželem ve společné domácnosti.

c) Důchod sirotčí.

§ 20.

Důchod sirotčí přísluší nezaopatřeným dětem padlého, nedokonavším 16 let, zemřelého a nezvěstného otce, u něhož jsou splněny podmínky § 1, lit. a), zák. ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., a dětem zemřelého válečného poškozence, nebylo-li zjištěno, že smrt jeho nastala z jiného důvodu, než jest naznačen v uvedeném ustanovení zákonném, a byly-li děti počaty před událostí, zakládající nárok na důchod:

Jde-li o dítě, které pro chorobu duševní nebo tělesnou není schopno se živiti, může ministr sociální péče v dohodě s ministrem financí povolit výplatu důchodu i přes 16. rok, nejdéle však do 21 let.

Provádá-li se sirotek, jest to považovati za zaopatření jeho.

§ 21.

Na důchod sirotčí mají za týchž podmínek nárok také děti nemanželské, byly-li počaty před událostí, zakládající nárok.

Týž nárok mají také děti, které byly před zmíněnou událostí adoptovány.

§ 22.

Bylo-li dítě odevzdáno veřejným úřadem nebo se svolením poručenského úřadu do ústavu, v němž se mu dostává zaopatření, jest důchodu

sirotčího použití k úhradě nákladů s vydržováním v ústavu spojených.

§ 23.

Důchod sirotčí činí pro jedno dítě Kč 300 ročně, pro každé další dítě, žijící v téže domácnosti, Kč 232 ročně.

Sirotkům, ztrativším oba rodiče, nebo matkou zcela zanedbaným, zvyšuje se důchod o 50%.

§ 24.

Důchod vdovský a sirotčí dohromady nesmí převýšiti Kč 1800 ročně. Kdyby důchody převyšovaly tuto částku, jest důchod sirotčí stejnoměrně snížit.

d) Důchod předků v.

§ 25.

Není-li vyplácen důchod vdovský či sirotčí, nebo nedosahují-li důchod vdovský a sirotčí Kč 1800 ročně, mají na nevyčerpanou částku s omezením, uvedeným v odst. 3., nárok rodiče osoby, uvedené v § 20, pokud jsou výdělku neschopni, přispívala-li osoba ta podstatně k jejich výživě, nebo lze-li důvodně za to míti, že by tak učinila, kdyby byla na živu.

Nejsou-li rodiče na živu, přechází nárok jejich na další předky, při čemž bližší předkové mají přednost před vzdálenějšími.

Jednotlivý důchod osob, uvedených v odst. 1. a 2., činí nejvýše Kč 300 ročně.

III. Řízení.

§ 26.

Nárok na důchod jest ohlásiti u okresního úřadu pro péči o válečné poškozence, příslušného podle místa bydliště poškozence; v okresích, kde takový úřad není ještě zřízen, jest jej ohlásiti u politického úřadu první stolice.

Váleční poškozenci, kteří bydlí mimo oblast Československé republiky, jsou povinni ohlásiti nárok svůj zemskému úřadu pro péči o válečné poškozence v Praze prostřednictvím příslušného zastupitelského úřadu Československé republiky v cizině.

O důchod invalidní nemusí se hlásiti váleční poškozenci, kteří se přihlásili ku prohlídce lékařské, nařízené podle § 3, odst. 2., zák. ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., nařízením vlády republiky Československé ze dne 23. dubna 1919, č. 224 Sb. z. a n., a ze dne 29. října 1919, č. 575 Sb. z. a n.

§ 27.

Byl-li nárok ohlášen u nepříslušného úřadu, je tento úřad sice povinen co nejrychleji předložit jej příslušnému úřadu, ale poškozenec nemá nároku na náhradu, byla-li nesprávným podáním zneškodněna promlčecí lhůta uvedená v § 28.

§ 28.

Nárok, jenž je dán již v době vyhlášení zákona, jest přihlásiti do jednoho roku od vyhlášení tohoto zákona.

Vznikla-li událost, nárok zakládající, po vyhlášení tohoto zákona, jest nárok přihlásiti do jednoho roku od vzniku události.

Nebyl-li nárok v těchto lhůtách přihlášen, zaniká.

§ 29.

Po uplynutí tří let od vyhlášení tohoto zákona nemůže válečný poškozenec nově uplatňovati nárok na něm založený, mimo případy §§ 2 a 4, odpadne-li důvod, pro nějž zprvu nároku neměl nebo nároku později pozbyl.

Pro osoby, které v době vyhlášení tohoto zákona prokázatelně beze své viny a proti své vůli meškaly mimo obvod Československé republiky, prodlužuje se lhůta k ohlášení nároku o dobu, která uplynula mezi vyhlášením tohoto zákona a jejich návratem do území Československé republiky, nejdéle však na deset let od vyhlášení zákona.

Zhorší-li se podstatně zdravotní stav válečného poškozence následkem události, zakládající jeho nárok na důchod invalidní, může válečný poškozenec požadovati přiměřené zvýšení svého důchodu, nejdéle však v době deseti let od přiznání prvotního důchodu.

§ 30.

Důchod vyměří, přizná a poukáže Zemský úřad pro péči o válečné poškozence.

Důchody, na něž nárok je dán již v době, kdy zákon nabude účinnosti, přísluší od tohoto dne; vznikla-li okolnost, nárok zakládající, po tomto dni, přísluší důchody od prvního dne měsíce následujícího oné okolnosti.

Důchod je splatný v měsíčních lhůtách. Nároku na úrok z prodlení důchodce nemá.

§ 31.

Zemský úřad jest oprávněn, kdykoli znovu prozkoumati podmínky důchodu a může pak zastaviti důchod úplně nebo částečně:

- odpadly-li nebo změnily-li se podmínky, za nichž důchod byl přiznán a vyměřen;
- odmítl-li důchodce bezdůvodně odebrati se do nemocnice neb ústavu k léčení nebo školení nařízenému Zemským úřadem, nebo přijmouti zaměstnání, uvedené v § 4 tohoto zákona;
- odebral-li se důchodce do ciziny beze svolení Zemského úřadu; v takovém případě může Zemský úřad místo dalšího důchodu vyplatiti mu odbytné ve výši trojnásobného ročního důchodu, svolí-li k tomu dočasný nositel zaopatření chudinského. Ministr sociální péče

se zmocňuje, aby nařídil přísnější opatření oproti důchodcům, odebravším se do států, jež přísněji nakládají se svými důchodci, kteří se přestěhují do území Československé republiky;

d) byl-li důchod zkapitalisován;

e) byl-li důchodce trestním rozsudkem zbaven volebního práva do obcí. Ministr sociální péče může v dohodě s ministrem financí poskytnouti nevinné rodině důchodcově k její žádosti polovici jeho důchodu.

Důchodcové jsou povinni každou změnu ve svých poměrech, jež se dotýká podmínek, za nichž důchod byl přiznán a vyměřen, oznámiti ihned Zemskému úřadu, a ručí za škodu vzniklou opomenutím této povinnosti.

§ 32.

Ministerstvo sociální péče může k návrhu Zemského úřadu povolit částečnou neb úplnou kapitalisaci důchodu, svolí-li k tomu dočasný nositel chudinského zaopatření a — jde-li o nezletilce — příslušný soud poručenský.

Kapitál je stanoviti podle zásad pojistně-matematických; povolená částka nesmí býti vyšší, nežli desetinásobný roční důchod.

Blíží ustanovení o způsobu, jak při kapitalisování důchodů jest postupovati, vydá ministr sociální péče nařízením.

§ 33.

Zemský úřad vydá osobě, jež se o důchod uchází, písemný výměr, zda-li jí důchod přiznává, čili nic. V kladném případě jest ve výměru udati výši přiznaného důchodu.

Rovněž o opatřeních podle § 31 tohoto zákona jest vydati výměr.

Rozhodnutí Zemského úřadu budiž ve výměru odůvodněno.

§ 34.

Výměr jest doručiti doporučeně osobě, jíž se týká, pokud se týče zákonnému zástupci jejímu. Válečným poškozencům, bydlícím v cizině, doručí se výměr prostřednictvím příslušného zastupitelského úřadu Československé republiky v cizině.

§ 35.

Do výměru jest možno stěžovati si k ministerstvu sociální péče; stížnost jest podati ve lhůtě 60 dnů ode dne, kdy výměr byl doručen, u okresního úřadu pro péči o válečné poškozence neb u politického úřadu první stolice, nevstoupil-li v okrese ještě v činnost okresní úřad pro péči o válečné poškozence, případně u příslušného zastupitelského úřadu Československé republiky v cizině.

Stížnost není dovolena do výměru o důchodu invalidním, pokud se týká procenta výdělečné nezpůsobilosti, stanoveného podle nálezu prohlídkové komise okresní nebo zemské (3, odst. 2., zákona z 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., § 6 nařízení vlády republiky Československé ze dne 23. dubna 1919, č. 224 Sb. z. a n., a § 3 nařízení vlády republiky Československé ze dne 29. října 1919, č. 575 Sb. z. a n.).

§ 36.

Důchody, přiznané podle tohoto zákona, mohou býti zabaveny pouze:

- a) pro zálohy a záplůčky, poskytnuté, na ně důchodci státem, zemí, okresem, obcí, veřejným fondem neb institucí, kterou ministr sociální péče pověří poskytováním záloh anebo záplůček;
- b) až do polovice pro nároky na zákonnou výživu.

§ 37.

V případech § 36 může býti důchod také zcela, pokud se týče do polovice postoupen. Jinak nemá právního účinku ani postup, ani jakékoli právní jednání, omezující právo důchodcovo na důchod.

§ 38.

Požívání důchodů, přiznaných podle tohoto zákona, nemá následků, spojených s opatřením chudinským.

§ 39.

Podání, protokoly, výměry, kvitance a doklady, jichž je třeba k uplatňování nároků podle tohoto zákona a ku provádění jeho, jsou osvobozeny od kolikův a poplatků. Osвобоzení dokladů je však toliko podmínečné, pokud slouží výhradně jen tomuto zákonnému účelu.

IV. Ustanovení přechodná a závěrečná.

§ 40.

Ode dne, kdy důchodci přiznán jest důchod podle tohoto zákona, nepřísluší mu žádný jiný důchod, vzniknuvší podle dosavadních ustanovení na základě události ve smyslu § 1 zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., a nepřísluší jemu ani příslušníkům jeho nárok na státní výživovací příspěvky podle zákona ze dne 23. září 1919, č. 530 Sb. z. a n., či příplatky podle zákona ze dne 28. března 1918, č. 119 ř. z., anebo podle uherského zák. článku XV. z roku 1915.

Výživovací příspěvky a příplatky, dlužno vypláceti důchodci a jeho příslušníkům za dobu od počátku působnosti tohoto zákona (§ 45) až do přiznání důchodu, jest je však zúčtovat na při-

znáný důchod. Tím se mění ustanovení § 4 zákona o státním příspěvku vyživovacím ze dne 23. září 1919, č. 530 Sb. z. a n., § 2 zákona ze dne 28. března 1918, č. 119 ř. z., a § 7 uherského zák. článku XV. z roku 1915.

§ 41.

Válečným poškozcům [§ 1, lit. a) zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n.], majícím zaopatřovací požitky vojenské podle dosavadních ustanovení, zastaví se požitky, nepřihlásí-li se nejpozději do tří měsícův od vyhlášení tohoto zákona k lékařské prohlídce, stanovené nařízením vlády republiky Československé ze dne 23. dubna 1919, č. 224 Sb. z. a n., pokud se týče ze dne 29. října 1919, č. 575 Sb. z. a n.

§ 42.

K základním důchodům, vyměřeným podle tohoto zákona v §§ 7, 8, 17, odst. 1., 23. a 25., jest vypláceti až do 31. prosince 1920 přírážku ve výši 50%.

Ministr sociální péče se zmocňuje, aby tuto přírážku dříve snížil, nebo zastavil, změní-li se poměry drahotní.

§ 43.

Obce jsou povinny spolupůsobiti při provádění tohoto zákona.

Všechny osoby fyzické i právnické jsou povinny poskytnouti úřadům a jejich zřízcům vyžádané zprávy, jichž je třeba ku provedení tohoto zákona.

Kdo této povinnosti nevyhoví, bude postrestán politickým úřadem na penězích až do 3000 Kč nebo vězením až do 6 neděl.

Není dovoleno užití zjištění hospodářských a rodinných poměrů osob, uplatňujících nárok na důchod, k účelům jiným než podle tohoto zákona.

§ 44.

Zákon tento nevztahuje se na vojenské gážísty, poddůstojníky z povolání a jejich příslušníky a pozůstalé.

§ 45.

Zákon tento nabude účinnosti dnem 1. května 1920.

§ 46.

Ministru sociální péče se ukládá, aby jej v dohodě s ministrem financí a vnitra provedl.

T. G. Masaryk v. r.

Tusar v. r.

Dr. Winter v. r.